Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

DÉPOT LÉGAL

NĂM THỨ TƯ — SỐ 281 MỖI SỐ 5 xu 庚午年四月十六日 NGÀY THỨ TƯ 14 MAI 1930

GIÁ BÁN

BỔN-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm. 6$00	6$00
Sáu tháng 3,50	3,50
Ba tháng 1,50	2,00

Mua báo phải trả tiền trước. Thư và mandat gởi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN. - Ai đăng quảng cáo việc riêng tin thương nghị trước.

TIẾNG DÂN

敲民

Chủ nhiệm kiêm Chủ bút
HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản lý
TRẦN ĐÌNH-PHIÊN

LA VOIX DU PEUPLE
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

BẢO QUẢN
Đường Đông-Ba, Huế
Giây thép nói số 43
Giây thép: TIẾNG-DÂN — Huế

Dân đã muốn khôn mà cứ để nó dột thì nó phải làm quấy.

DÂN NGU CÓ LỢI GÌ CHO NƯỚC KHÔNG?

Tự thân một người mà nói, có trải qua thời-kỳ ấu-trĩ mới lần đến thời-kỳ trưởng-thành; nói chung cả lịch-sử sinh hoạt của loài người, cũng có thời-kỳ ấu-trĩ và trưởng-thành như thế. Từ thời-đại cổ sơ cho đến thời đại bộ-lạc tù-trưởng rồi, lần lần đến thời-đại quân-chủ quí-tộc, tuy trình-độ có cao thấp rộng hẹp khác nhau, mà cũng còn nằm trong thời-kỳ ấu-trĩ cả. Lúc bấy giờ đường giao-thông chưa tiện lợi, khoa-học triết-học chưa mở mang, dân tộc nào ở riêng về xó ấy, dầu có giành xé nhau cũng trong các bộ phận nhỏ nhỏ thôi. Bởi vậy nên trong dân-tộc nào mà có một đôi người có cái tài-trí hơn người, có cái thủ đoạn giá ngự được công chúng, thì được dân tộc ấy tôn-sùng như cha mẹ, để nhờ sức che chở mà giúp về việc sinh hoạt của mình. Ở thời-đại xưa mà có những bậc thánh quân hiền tướng, được nhân-dân ca công tụng đức, chính là vì thế. Xem như ông Khổng ông Mạnh bàn việc trị nước mà nói đến việc gì cũng qui trọng về kẻ trên, như là nhân từ, nhân chánh, cho đến điền lý thọ súc (làm ruộng, trồng rau, nuôi súc vật), cũng đều tự kẻ trên bày vẽ cho mà không khi nào nói dân tự làm lấy. Đến bàn việc dân thì nói: « Dân chỉ nghe theo, chớ không thể cho nó biết được » (民可使由之, 不可使知之), « Dân ấy là thấp » (民斯爲下矣) v. v. Đương thời-đại ấy, loài người trình-độ còn ấu-trĩ, cũng như người đương còn trẻ con, phải cần có kẻ dìu dắc; đó là lẽ cố nhiên.

Từ thế-kỷ 18,19 lại nay thì cái thời kỳ ấu-trĩ đã qua rồi (nhưng tựu trung cũng còn có dân tộc ấu-trĩ, chưa toàn là trưởng đại cả), trí khôn của loài người không những tấn tới một cách mau chóng lạ thường, mà về cuộc sinh tồn cạnh tranh cũng không phải dễ dàng như ngày trước; bao nhiêu những dân-tộc ưu thắng đã múa chung trên một cái võ đài, cách sinh hoạt khôn khéo mới mẻ đã làm cho cả loài người phải mở mắt trông lên mà tỉnh giấc mê mộng ngày trước. Lạ gì, những điều tai nghe mắt thấy mà đã lọt vào trong não của người đời thì dầu hạng người thế nào cũng nảy ra một mối hy vọng mới: « ước sao mình cũng được như thế ». Bởi cái mối hy vọng đó làm cho người yếu cũng tự biết mình là ngu là dại mà muốn theo kịp người. Muốn theo kịp người mà không rõ đường đi lối bước thế nào, gia dĩ không ai chịu để cho họ khôn, thành ra có tấn kịch nầy nọ. Gần đây những chuyện xảy ra trong các dân tộc hèn yếu nguyên nhân là vì thế; ví như người đến tuổi lớn mà còn theo ngăn đón bó buộc như trẻ con, thì không sao được vậy.

Cứ như cuộc sinh-tồn khó khăn ngày nay, không có nơi đào-nguyên nào mà mình tự ở riêng một thế-giới, không chung lộn với người khác được. Bởi thế nên nông dân người ta phát đạt mà nông dân mình mê muội thì tất đến phải đói; công nghệ nước người tinh xảo mà công nghệ dân mình thô vụng thì đồ làm không bán cho ai được. Suy ra nghề buôn nghề học, gì gì cũng thế, nếu như dân mình ngu dốt thì dầu có một vài người siêu quần xuất chúng như thánh quân hiền tướng ngày trước, cũng không thể ngồi yên mà làm ông chúa mọi như đời cổ-sơ kia. Đó là cái lẽ tấn-hóa chung ngày nay buộc cho loài người nhứt định phải tiến lên đường mới, mà sức người không ngăn đón được vậy.

Nói tóm lại, các nhà chánh trị có biết thuận theo cái lòng «muốn khôn» của dân mà dẫn lần lên thì cuộc trị an mới có thể duy trì. Nếu trái cái triều-lưu chung trên thế-giới mà ngăn đường đón ngỏ, cứ để cho nhân dân trong nước một ngày một ngu, thì cái họa tức nước lở bờ, bịt hơi nỗ xác, không thể nào tránh khỏi vậy.

Ý-dân

CÙNG BẠN ĐỌC BÁO

Trong số mấy ngàn độc-giả yêu-quí của bản báo, nhiều ngài rất châu-tất, trả tiền đã đủ mà lại đúng hạn, thật là tiện cho việc sổ sách, bản-báo hết sức cảm ơn. Nhưng cũng có nhiều ngài gởi thơ về mua báo mà không gởi bạc theo, hoặc mua năm mà gởi lở dở 1, 2, 3 đồng trước, bản-báo cũng thể tình, y lời trong thơ các ngài mà gởi báo đi. Nay đã đu số bạc trả trước, hoặc đã quá hạn rồi, mà cũng chưa thấy các ngài gởi số bạc còn thiếu về, như thế thiệt là bất tiện cho đường kinh tế của bản-báo. Vậy xin các ngài hãy nhớ lời hẹn trong thư trước mà gởi về cho, (các ngài mua hạn thứ ba từ 10 Aout 1929 đến 10 Aout 1930 cũng vậy) đừng để nhà báo phải gởi báo giản đoạn thì bản-báo lấy làm đa tạ.

B. B.

VẬN-VĂN

Khuyên con đừng cờ bạc

Đỏ-bác môn trang mạc khứ thân,
Khuyên con trẻ chớ gần nơi cờ bạc.
Thân thể khắp hai vai mà gánh vác,
Đừng mác-gà, đừng xì-lác.
Đừng bong-bác, đừng các-tê.
Gẫm trong cờ bạc hỏi nhiều nghề,
Dầu chi cũng chớ hề đua đuổi hứ.
Kỳ ngôn toàn thạnh hồng nhan tử,
Phải ân-cần hai chữ dinh sanh.
Nào canh nông, nào công cổ, nào học hành.
Thiệt nghiệp phải đua tranh cùng thế giới.
Cơn sóng tân triều ào lướt tới,
Cái hồn mê mộng tỉnh hay chưa?
Một thì chừa, hai thì chừa, ba bốn cũng xin chừa,
Chừa cho sạch nay vừa nghề bạc ác.
Mạc sử ta đa thiên tuế ngoạt,
Khẳng giao hao phí địa cao chi.
Hề sanh ra đấng nam nhi,
Phải lo gánh nợ tu mi với đời.
Khang khang mà giữ một lời.

BÀ-DINH

NHÂN-TÌNH THẾ-CÒ

VI

Vừa rồi, kỳ giả có đi chơi tỉnh H. gặp anh em nói chuyện, không có chuyện lạ, phải nói chuyện thường. Câu chuyện thường ở đầu lưỡi của những người đến chơi tỉnh H. là « ông A thế nào? » Ông A là một nhà đại tư bản ở tỉnh H., nhà cửa ngổn ngang, xe ngựa rầm rực, khắp xứ không ai không biết tiếng. Vậy kỳ giả cũng hỏi: « Ông A thế nào? » Anh em đều rập một tiếng mà trả lời rằng: « Chúng tôi không biết ông A.

— Các anh nói gì vậy? Tôi hỏi ông A ấy mà! ông A ai lại không biết?

— Ở đây bây giờ không có ông A nữa chỉ có ông « Lử-vọng kim-thời » thôi!

— Sao các anh gọi ông A là «Lử-vọng kim-thời»?

— Vì ông ấy mặc xi-mô-kin (simoking, để câu bươm bướm!»

Thấy kỳ giả ngạc nhiên quá, một người bạn thân của kỳ giả mới kể đầu đuôi cả câu chuyện thế nầy cho nghe:

« Ông A lúc xưa vốn một thầy cai. Vì tài « thao lược » trong nghề làm ăn ông sẵn, nên không bao lâu ông trở nên một nhà đại tư bản. Đã giàu thời thành sang, có tiền thời có tước, đó là lẽ tự nhiên ở xã-hội ta. Nhưng ông A là một người có tư tưởng đặc biệt, ông không lấy cảnh giàu sang làm mãn nguyện, ông lại còn muốn có vẻ « nho sĩ », có « hồn thơ lai láng » nữa kia! Nhưng vì xưa nay những chuyện ngâm vịnh ông không từng khảo cứu, cho nên khó lòng có được « hồn thơ lai láng ». Một người khác gặp phải sự khó khăn ấy thời thối lui. Nhưng ông không phải một người có tính thối lui. Không muốn thối lui, ông nghĩ ra kế nầy: ông gởi mua ở Paris một cái cần câu, ra Hanoi may một bộ xi-mô-kin, vào Saigon thuê một người thợ chụp ảnh, lấy hai chiếc xe hơi chở cả lên đến thác Ankrouet là thác có danh tiếng nhất trong miền Lâm viên; đến nơi, ông mặc xi-mô-kin vào, trèo ngồi trên một hòn đá lớn, cất cần câu lên, thả lưỡi câu xuống, rồi bảo người thợ chụp một cái ảnh. Nhưng vì ông chưa quen những cảnh « núi cao thác sâu », nên bất phải chóng mặt, tâm hồn phát lộn xộn, thành ra cái lưỡi câu vồng lên giữa không trung mà ông không ngờ. Lại thêm ở thác Ankrouet rất nhiều bươm bướm; chúng nó thấy có một vật ngoay ngoay giữa trời thời đua nhau lại bu. Thành ra ảnh của ông chụp ra, có một người cầm cần câu ngồi trên hòn đá như ông Lử-vọng đời xưa, mặc áo xi-mô-kin như một vị công tử đời nay, mà lại câu bươm bướm là điều xưa nay chưa từng thấy. Ảnh ấy về sau in bán khắp tỉnh H., người trong tỉnh xem thấy chuyện đặc biệt như thế, nên gọi là « Lử-vọng kim-thời ».

B. L.

DU LỊCH TRUNG-KỲ

Du-lịch có ba mục đích:

1) hoặc muốn bổ ích cho học vấn, ra ngoài vòng sách vở mà lịch duyệt với tai mắt, lấy những sự kết quả trong cuộc khai khẩn chế tạo để quan sát;

2) hoặc buồn, vì những điều trông thấy ngoài hoàn cảnh, hay vì những nỗi uất bức trong tâm hồn mà buồn, muốn tạm lánh những nơi náo nhiệt mà tìm vui trong thú giang hồ;

3 hoặc có khiếu khảo cổ, muốn tìm những dấu tích của người đời xưa còn lại để nghiên cứu.

Trong ba mục đích vừa nói đó, xứ Trung-kỳ tuy nghèo vật liệu về mục đích thứ nhứt mà lại giàu vật liệu về mục đích thứ hai và thứ ba.

Mấy năm nay, đồng-bào ta trong Nam ngoài Bắc qua lại Trung-kỳ cũng nhiều, song những cổ tích đặc biệt, phong cảnh thanh tú ở Trung-kỳ, đã mấy kẻ để ý đến? Tôi dám chắc nếu có cũng chỉ số ít. Vì sao? Vì số nhiều không có mục đích nhứt định, trước khi du lịch không tìm sách vở mà khảo sát địa dư lịch sử những nơi mình sắp du lịch; lại vì nếu muốn khảo sát cũng ít có sách vở, nhất là sách vở bằng quốc văn. Tôi viết bài nầy là có ý giúp một vật liệu khảo sát cho khách du lịch vậy.

Trung-kỳ là một giải đất giải mà hẹp, trên có núi, dưới có biển. Từ Bắc vào Nam có 12 tỉnh: Thanh-hóa, Nghệ-an (tỉnh lỵ là Vinh), Hà-tĩnh, Quảng-bình (tỉnh lỵ Đồng-hới), Quảng-trị, Thừa-thiên (kinh-đô Huế), Quảng-nam (tỉnh lỵ là Hội-an hay Faifo) Quảng-ngãi, Bình-định (tỉnh lỵ là Qui-nhơn), Phú-yên (tỉnh lỵ Sông-cầu), Khánh-hòa (tỉnh lỵ là Nha-trang) và Bình-thuận (tỉnh lỵ là Phan-Thiết). Lại còn có ba tỉnh mọi: Kontum, Darlac (tỉnh lỵ là Banmethuột) và Lâm-viên (tỉnh lỵ là Dalat). Đà-nẵng (Tourane) là đất nhượng địa.

Nhân vật mỗi nơi mỗi khác. Nói đại ý thì Hoành-sơn (giáp giới hai tỉnh Hà-tĩnh Quảng-bình), trở ra, từ khí hậu cho đến cổ tích, nhân cách tựa tựa giống Bắc-kỳ; Hoành-sơn trở vào là đất Chiêm-thành buổi trước, cho nên dấu tích người Chàm để lại còn nhiều.

Tôi xin bắt đầu nói về thành phố Huế, rồi dần dần từ Phan-thiết ra Huế cho tiện khách du lịch người trong Nam, sau lại dần dần nói từ Thanh-hóa vào Huế cho tiện khách du lịch người ngoài Bắc.

Nhưng trước khi đưa khách du-lịch đi chơi, tôi xin khách du lịch biết cho mấy điều nầy:

1) Trong khi du lịch, đi xe hơi hơn đi xe lửa, mà đi bộ lại hơn đi xe hơi. — Con người ta bây giờ, vì ăn, vì mặc, vì cái thói trang hoàng mà phải xô nhau, đẩy nhau, bấp lấp, lật đật, trọng thì giờ hơn vàng, bỏ xe lửa dùng xe hơi, bỏ xe hơi dùng tàu bay, đối với hoàn cảnh tai chỉ nghe một tiếng ù, mắt chỉ thấy một màu trắng! Nếu du lịch mà cũng đem theo cái não « cạnh tranh », ấy thì làm sao thú được? chưa ra đi đã muốn đến nơi, thế nào gọi là « du »? mắt không kịp trông, tai không kịp nghe, thế nào gọi là « lịch »? Bởi vậy, nếu « thành-tâm » du lịch thì nên để đồng hồ ở nhà, bắt chước người đời xưa mà đi, lưng mang gói, tay cầm gậy, đói bụng tìm quán, nắng tìm bóng cây. Du lịch cách ấy mà sau viết ra sách có dùng những chữ « trèo non lội suối » thời may mới khỏi cái tiếng « nói khoét »;

2) Trong con người, qui là tấm lòng; mà khảo sát lòng người là một sự khó. Muốn biết nhau, phải giao du với nhau, không phải trong một hai ngày, mà phải năm bảy tháng, hai ba năm. Đó là một cái công lệ cho hết cả các giống người, mà lại là một cái biệt lệ cho người Trung-kỳ. Người Trung-kỳ vì hoàn-cảnh mà thường thường muốn trông không thể dùng mắt, muốn nói không thể dùng lời. Bởi vậy, khách du lịch muốn biết người Trung-kỳ phải chịu khó mất thì giờ tự khảo sát lấy; cũng bởi vậy, sau nầy, tôi chỉ nói « vật » mà không nói đến « nhân »;

3) Trong các « vật », có vật trọng, có vật thường, có vật thay đổi hằng ngày, có vật đời đời không lay chuyển. Những việc tầm thường như nơi ăn, nơi ngủ, hay không nhứt định như giờ tàu chạy, giá hàng cơm, sau nầy tôi sẽ bỏ qua. Nếu khách du lịch muốn biết tường tận thì trước khi ra đi nên viết thơ hỏi các hàng cơm hay các sở hỏa xa. Nói về bề giải các con đường, đường sá thường hay sửa sang thay đổi, nhất là ở về các miền thượng du, cho nên có nơi biết chắc, cũng có nơi chỉ biết phỏng chừng;

4) Trung kỳ là một xứ chánh trị đặc biệt: sắp bước lên xe hay soạn đi rong ra phố, phải nhớ đến giấy căn cước;

5) Chánh trị đã đặc biệt mà xứ lại nghèo. Đường giao thông hay lở, nhà khách sạn không sang; cái cảng đời xưa tuy đã mất tích mà cái xe hơi đời nay dùng nhiều khi cũng bất tiện. Nếu không may khách du lịch lỡ bước phải rúc vào một cái lều tranh, thì một cái chõng tre, vài chén nước lã, có khi lại dặm thêm ba bốn câu việc đời, chỉ có thể là vật thù tạc. (*Còn nữa*)

Bát-Long

CÁI NẠN ĐÓI ở Bắc-kỳ

Các nhà địa-dư-học ai cũng cho xứ Đông-dương là một cái thuộc-địa rất giàu có của nước Pháp. Mà cũng thật vậy; nào mỏ đá than, nào miền đất đỏ, mỗi năm cái món tiền « rừng vàng biển bạc » cấp phát cũng không phải là ít. Cái kho tàng tự-nhiên quý hóa kia ai lại không bảo rằng hóa-công riêng dành cho người ở cái bán-đảo Ấn-độ Chi-na nầy.

Nhưng trước kia vì người mình còn quê-mùa dốt-nát, gia dĩ sinh-kế dễ dàng, mưa hòa, gió thuận, không đến phải mạo-hiểm lên nguồn xuống biển mà cũng có đủ ăn qua ngày. Đến sau ngọn trào kinh-tế tràn sang thì đã có vết chưn người Pháp người Tàu bước đến. Từ đó rừng biển ta mới nhả bạc phun vàng, mà cái tiếng «thuộc địa giàu» kia mới lan ra khắp cùng trên thế-giới. Vì vậy nên cái kho-tàng quý báu, biển bạc rừng vàng kia thành ra của chung cho người phú-thương ngoại-quốc; còn thật ra phần đông trong người bổn-xứ lại vì cái ngọn triều kinh-tế ấy mà sinh-kế ngày càng thêm khuẩn bức; gia dĩ trong xứ hạn lụt luôn năm, con ma đói không năm nào không khuấy rối mà nhứt là hai xứ Trung Bắc-kỳ.

Về phần năm nay, ở Trung-kỳ ruộng khô đồng cháy, nhiều chỗ phải bỏ cả đồng lúa cho bò ăn, chắc vụ sắp đến năm nay không còn gì là hy-vọng; cái ngày đói ta có thể ngồi mà đoán trước. Tuy vậy, nhân-dân ở Trung-kỳ hiện nay cũng còn thơ hơn ngoài Bắc chút đỉnh.

Ở Bắc-kỳ năm nay hết ách nước đến tai trời, hết vạ nầy qua nạn khác; trên các nấm mả của những người chết năm trước, đất chưa bén cỏ, mà nay con ma đói đã chạy đến dọa dày những kẻ sống còn. Tại vùng Trung-châu bảo lụt mấy kỳ liên tiếp, đã hai ba mùa rồi vẫn cứ mất luôn, nhân-dân trong xứ hết phương chạy vạy mà không sao chống lại con ma đói nó khổ hành. Cái tình cảnh lở chết lở còn của đồng-bào ta ngoài Bắc thật không bút mực nào tả cho xiết. Xem cái tấn thảm kịch xảy ra ở tỉnh Thái-bình, thuật trong một kỳ báo trước, thì đủ rõ đói khổ đến thế là cùng!

Đối với cái cảnh-tượng thảm-mục thương-tâm của đồng-bào ta ngoài Bắc chúng ta cũng cùng sinh-tụ trên một dải đất, cũng cùng một hòn máu xẻn ra, hà lại không chút lòng cảm khái, mà nở tỏ thái-độ lãnh-đạm sao đành! Thường ở các nước mỗi khi xảy ra cái tai vạ tày trời như vậy thì trước hết đã có chính phủ đứng ra chủ-trương việc cứu-tế. Đối với cái nạn hồng-thủy ở Pháp-quốc vừa rồi, chỉ làm hại có vài trăm sinh-mạng, mà chính-phủ Đông-dương còn gởi được một triệu đồng qua cứu giúp; như thế có lẽ nào trông thấy cái thảm trạng trước mắt của nhân dân Bắc-kỳ mà nở làm lơ được sao? Vẫn biết chính-phủ đương lối nầy cũng nhiều việc thật: nào tốn bạc triệu để lo đề phòng cuộc rối loạn, nào việc ngoại giao với các xứ lân-bang. Nhưng thiết tưởng muốn cho trong nước được có vẻ êm đềm, cho chính-phủ khỏi lo về cuộc trị-an, thì tìm cách đề-phòng cùng thiên tai nhân hại, để cho dân được đủ ăn đủ mặc, no ấm tấm thân, khỏi phải vì tùng vì cùng mà không kiên đến sự nguy hiểm, như thế không phải là một cách đề phòng rối loạn mà thỏa với lòng dân hay sao?

Nhưng đó là việc của chính-phủ, ta không phải bàn. Chỉ hỏi đồng-bào ta ai là còn chút ít từ-tâm, há lại không xót xa cho bà con khổ nạn hay sao? Anh em ta kẻ ít người nhiều chung góp nhau mà cứu người trong cơn đói khổ lại không phải là việc nghĩa nên làm sao?

GIANG-HẠ

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Lại truyền-đơn Cộng-Sản

Tối 9 sáng 10 mai, ở Huế, nhứt là dọc đường Đệ nhị đi liên Đồn linh, có truyền-đơn Cộng-Sản

Biết chuyện

THỪA-THIÊN

(PHÚ-LỘC)

Già mà không được yên phận già

Ngày 3 Mai ký giả đi qua con đường sau nhà giây guép Vinh, thấy lính Một - thám vào thiệu thuốc bắc mới mở, dòi một ông cụ già đi. Ký giả đứng lại hỏi thăm, có người thuật lại rằng : cụ già ấy là cụ Ấm Võ, tức Lê-Võ, trước bị đày Côn-lôn gần 20 năm, vừa mới được về 5 năm nay ; nhà cụ nghèo, khi cụ về thời đi cày ruộng rú, sau vì nước độc nên không làm nữa ; năm nay cụ ra Vinh mở hiệu thuốc ; vừa mới mở được 10 ngày, đã thấy Mật thám dòi đi ; dòi đi không biết rồi có thả cho về làm ăn hay là giam lại. Thương hại thay, già đã biết phận già, kiếm kế sinh nhai, mà hãy còn dòi còn hỏi nữa.

Nghe chuyện

NGHỆ - AN

(THANH-CHƯƠNG)

Tin thêm về « ngày 1er Mai »

Báo T. D. đã đăng cuộc biểu-tình Cộng-sản ở Yên-Lạc. Nay điện-tín Arip cho hay thêm rằng : ngày 1er Mai, tại hai làng ở tổng Cát-Ngạn, về miền sơn-cước, cách Vinh 50 cây số, có xảy ra biến-động ; 1 người bị giết. Quan Công-sứ Vinh được tin, phái mấy đội lính Pháp và lính bản-xứ đến Cát-Ngạn, dặng tiếp-xúc với bên biểu-tình và khôi-phục trị an.

Cũng theo Arip : Vì binh-đội ở Vinh không đủ để đối phó với tình-hình, nên đã đem thêm mấy đội lính ở Huế ra.

Tin sau cùng nói trong cuộc xung đột, có 20 người chết và 20 người bị thương.

Tranh ruộng

Tôi mới tiếp thầy Lê xã Võ-Liệt, thầy ấy kể cho tôi nghe chuyện sau nầy :

Nguyên xã Võ Liệt có 41 mẫu tế-điền, xưa nay do các người chức-sắc cày cấy. Mới rồi nhơn ngày tế-thần, tất cả dân làng kéo nhau ra đình, hè nhau vào tranh lại phần, chia đều cho dân, nói rằng của dân thì dân ăn. Các quan thấy vậy bỏ về và phát đơn đi kiện, có ý vu là có bè đảng gì đó. (Lợi dụng cơ hội, sướng ghê!)

Những người dân nầy không cốt gì ở bữa ăn, nhưng chính là muốn tranh lại quyền hưởng 41 mẫu ruộng tế ; họ định chia cho cả toàn dân. Việc nầy chưa giải quyết xong.

H. H. lai cảo

HÀ-TĨNH

(ĐỨC-THỌ)

Lại việc tư ích !

Hôm 19 tháng 3 ta, quan Phủ đứng trước mặt các lý trưởng trong phủ hiểu về khoản tư ích năm nay, nói rằng : « về phần tư ích tổng Việt (các tổng khác quan hiểu thế nào chưa rõ) năm nay, thì ý quan muốn lấy đắp một con đường từ phủ thẳng ra ga Yên - Trung, có thể dung được xe ô-tô đi lại, (quan cũng có xe ô-tô), vậy các anh rủ nhau ra hàng mà làm giấy áp triện đi cho rồi chuyện». Có một anh lý đứng lên nói lại rằng : Bẩm, chúng tôi làm thế sợ không tuân theo lời tư viện Cơ mật, vì năm ngoái Cơ-mật đã thông tư rằng tư ích làng nào để hương dụng làng ấy. Thế nầy cũng là hương dụng chớ sao ? — Bẩm, nhưng dân nó không chịu ra ngoài làng mà ứng dịch. — Bắt nó nạp thuế. — Bẩm, sợ nó cũng không chịu. — Dam cổ lại một vài đứa, thì nó phải nộp cả chớ gì. — Bẩm, sợ nó biết làm trái lời tư viện Cơ-mật, nó sẽ rủ nhau bỏ đơn vào Tòa kiện v. v.

Quan và một anh lý nói đi đáp lại một hồi lâu, vừa hết giờ. Qua ngày 22, lại thấy chánh tổng phiếu báo cho các lý trưởng nhất tề tới nha để trù tư ích ; đến khi tề tựu thì thấy giấy má đã làm xong từ bao giờ, mà lại làm lời tổng lý đứng xin tình nguyện lấy tư ích năm nay và năm sau để đắp con đường ấy và bắc luôn cái cầu Phúc-đại. Các lý trưởng cũng không chịu áp triện. Nay nghe chừng quan sẽ dùng cách « bẻ đủa từng chiếc một », nghĩa là dòi riêng từng lý trưởng mà bắt áp triện theo như lời quan hiểu.

Đắp đường làm cầu vẫn là điều tiện lợi trong việc giao thông nhưng. . .

Lê-Dân

(KỲ-ANH)

Nỗi khổ dân nghèo !!

Từ tháng giêng đến nay, ở ấp Kỳ-anh không có một giọt mưa, đồng trên đồng dưới khắp trong hạt đều nứt nẻ cả, lúa mùa tháng năm đây, chắc mười phần đã mất hết phần nửa rồi !

Thấy thế mấy nhà phú-hộ đóng cửa giữ riết, lấy hột ngọc trời mà miết dân nghèo, nên dại hạn chừng nào thì lúa gạo lại cao kém chừng ấy. Đến nỗi hiện nay một hộc lúa giá đã đến 2$50.

Đói ! Đói ! Khắp hết chợ quê, lũ năm lũ bảy kéo nhau đi xin cuật đường ; có một đôi làng số dân nghèo đã đi xin hơn phần nửa.

Khốn nạn thay ! !

Đình-Khuê

(CAN-LỘC)

Một cô thiếu nữ cách-mạng bị bắt

Ở miền Can-lộc, mới đây lại thấy truyền đơn và cờ Cộng-sản rải cắm khắp nơi.

Chiều hôm 5 Mai, lính canh phòng có bắt được một cô thiếu-nữ ôm một gói báo và sách Cộng Sản đi theo dọc đường thiên lý. Cô thiếu nữ ấy tên là Võ-thị-Ngọ, ở gần đó.

Bắt xong, quan nha, binh lính chia làm 3 đội, lập tức đi xét nhà thân phụ cô Ngọ, phố ông Đông-Minh, nhà bà Đóa, nhà cự nghệ Kế, nhà ông Chất-Tương. Quan nha nói đi xét mục-đích để kiếm hàn in sách báo ấy.

Trong khoảng thời giờ khủng bố gần tối kia, dân tình rất náo nhiệt.

Tịnh-đoài

QUẢNG-BÌNH

(ROON)

Ép dân đến thế là cùng

Nhơn trong làng Di - lộc, có một khoảng ruộng, nghe đâu mua lại của ông Lại-Căn, hiện có văn khế rõ ràng. Nay làng Cảnh-dương (làng lân-cận) có một anh nhà giàu lập một cảnh chùa ở gần đồng ruộng ấy, toan đoạt đồng ruộng ấy để làm ruộng chùa, mới mưu với tên cửu-phẩm thủ-chỉ làng Di - lộc đứng làm chứng rằng đồng ruộng ấy trước 2 người dân làng Cảnh-dương bán cho làng Di - lộc, bây giờ xin chuộc lại. Dân làng Di-lộc nói nếu có văn khế thì cho chuộc, như không thì thôi. Sau tên phú hộ thay mặt cho 2 tên dân ấy vào kiện đến phủ, tỉnh, bộ. Nhưng đi đến đâu thì quan xử có chứng thì phải cho chuộc, không cần khế. Làng Di-lộc không chịu, nên bương lý làng ấy bị giam cả.

Phàm ruộng bán cần phải có khế làm chứng, nay sao không cần khế ? ép dân đến thế là cùng !

Nghe chuyện

TOURANE

Thêm binh lính

Ngày 1er Mai một toán lính Tây ở Huế đã lên tàu vào đóng ở Tourane.

(Xem tiếp trang ba cột thứ nhất)

LỜI CẢM ƠN

Bản báo có nhận tặng mấy quyển sách sau nầy :

I Đạo lý thuyết minh (quyển nhứt)

II Đạo lý thuyết minh (quyển nhì)

III Dưới chưn thầy

IV Luân hồi

V Quả báo

Đều của ông Bạch-Liên soạn. Xin có lời cảm ơn tác giả. B. B.

RẺ! MỚI! RẺ! TIỆN!

Tiệm ăn tiệm ngủ mới mở tại đường Paul Bert gần cầu Gia-Hội, hiệu là Cheong Shing 昌 盛 (Xương-thành), nấu đồ ăn Tàu và Annam rất tinh xảo, tiếp đãi rất vừa lòng khách mà giá lại hạ, đồ lại ngon. Khách phương xa muốn du ngoạn Kinh-đô phong-cảnh chớ nên bỏ qua rất uổng ! rất tiếc !

CHEONG-SHING

tại đường Paul-Bert gần cầu

GIA-HỘI HUẾ

SOCIETE ANONYME DES RESTAURANTS HAO-HUNG

Au capital de 7.200$00 porté à 60.000$00

SIEGE SOCIAL, RUE MARC-POURPE A TOURANE

Agences : TOURANE — QUANGNGAI — QUINHON — SONGCAU — NINHHOA NHATRANG-VILLE và NHATRANG-GARE

GIẤY MỜI NHÓM ĐẠI-HỘI-ĐỒNG THƯỜNG-NIÊN

Thưa các ngài cổ-đông,

Chiếu theo khoản 29 Điều-lệ Hội, xin mời ngài đến ngày Chủ nhựt 25 Mai 1930 tức là ngày 27 tháng tư Annam đúng 8 giờ sáng đến nhóm Đại-hội-đồng thường lên tại nhà hội chánh, đường Marc-Pourpe ở Tourane

CHƯƠNG-TRÌNH NGHỊ-SỰ

1) Duyệt y sổ sách năm 1929-1930 và tờ trình của ông Hội-trưởng, ông Tổng-lý và Ban Hội đồng Kiểm-sát.

2) Bầu cử Ban Trị-sự theo khoản 16 và 18 điều-lệ Hội.

3) Bầu lại Ban Hội đồng Kiểm-sát năm 1930-1931.

4) Giải quyết về sự chia tiền lời

5) Bàn về các việc mở mang các vấn-đề thương-mãi.

6) Bàn các việc linh tinh.

Kỳ nhóm Đại-hội-đồng thường niên năm nay, có nhiều vấn-đề thương-mãi bàn-bạc phải cần chính tôn lại cho được hoàn toàn, vậy xin quý ngài đến nhóm Hội cho được đông đủ mà bàn bạc và giải quyết các việc, nếu ngài có trở sự gì mà không đi nhóm được, thì xin ngài nhớ ký giấy ủy-quyền cho một vị cổ-đông khác thay mặt để quyết nghị trong khi nhóm Đại hội-đồng cho đặng đông đủ lệ nhóm Hội.

Nay kính mời

Pour le Conseil d'Administration, l'Administrateur délégué

NGUYỄN-VĂN-TÙNG

DỨT NỌC

Trước kia, ai đã mắc bệnh lậu hoặc hoa-liễu, dùng thuốc Tham-thiên-Đường mà nay đã hớt. Tuy vậy chớ động trời lại đau nhứt trong xương tủy, dầu chưa phát chứng bệnh gì cũng nên uống thuốc **BỔ-HUYẾT-KHU-PHONG** cho tuyệt nọc, bổ khí huyết, lọc máu trong lại, sau nầy không có bệnh gì, sinh đẻ hoàn toàn, dòng giống khỏe mạnh.

THAM - THIÊN - ĐƯỜNG

Tổng Đại-lý ở Trung-kỳ

TRẦN-KIỂM-QUAN

Rue Dong-ba (Huế)

Huế, le 14 Septembre 1929

M. VIÊN-ĐỆ, Distillerie ĐỒNG-HỚI

Kính ông,

. . . . . sau xin cám ơn ông đã ra công nghiên - cứu chế tạo ra dầu Khuynh - Diệp là một thứ dầu rất thần - hiệu chữa đã được nhiều bệnh cấp thời lắm. Như bữa kia, tôi bị đóm lửa to chui vào mắt, phồng tròng vấ mi mắt nhức nhối quá, tôi kịp lấy dầu Khuynh-Diệp điểm vào, một hôm khỏi ngay và con mắt không phải tật. Lại đã gần hơn một tháng, lúc ban đêm hay ho đàm nhiều, tôi cũng dùng dầu Khuynh Diệp thoa vào ngực và cổ mấy đêm liền nhau liền khỏi ngay. Thưa ông, nói tóm tắt nhà tôi lấy dầu Khuynh-Diệp làm vật gia dụng trong nhà như tắm cho trẻ con, xông khi đau đầu nghẹt mũi, bóp khi đau xương bẻ mình, uống khi đau bụng. . . . thường được mau khỏi . . . . . .

M. HỒ-MẪN, *Secrétaire Ecole Pratique d'Industrie Huế*

CHỈ CẬY NƠI MÌNH

(PHIÊU - LƯU VÀ XÃ - HỘI TIỂU-THUYẾT)

Tác giả : HECTOR MALOT

GIANG-HÀ *dịch :*

Số 37

Chương thứ hai mươi hai

(Tiếp theo)

— Bỏ cho tôi một ít cá và rau cần nữa, rồi tôi nói cho chị nghe. Chị biết rằng công việc ông Ben-đi là để coi sắp về các thơ từ ngoại quốc, và chuyên dịch những giấy má chữ Anh và chữ Đức. Nhưng bây giờ ông đau không thể xáo dịch được nữa. Người ta muốn tìm một người khác thay chưn ông ta, nhưng nếu tìm người thay thì khi ông ta lành mạnh sẽ không có chỗ làm, vì thế mà ông Pha-bờ-ry và ông Mông-bờ-lơ tình nguyện làm thế cho ông ta tạm một lúc. Nhưng nay nghiệt vì ông Pha-bờ ry thì đi khỏi, còn ông Mông bờ-lơ dịch chữ Đức thì được, nhưng đến chữ Anh ông làm không chạy. Khi tôi hầu cơm cho ông, ông có nói chuyện ấy với tôi, và nói sợ làm không kham việc. Khi ấy tôi lại muốn giới thiệu chị cho ông ta, và cho ông ta biết rằng chị nói tiếng Anh cũng thạo như tiếng Pháp ..... nhưng tôi chưa dám nói.

— Tôi nói tiếng Pháp với cha tôi, nói tiếng Anh với mẹ tôi, và khi nào ba chúng tôi nói chuyện thì chúng tôi nói tiếng nào cũng được.

— Vậy bây giờ tôi có thể nói sự ấy với ông Mông bờ-lơ không ?

— Nếu họ cần dùng đến một người hèn mọn như tôi, thì được lắm chứ ! Nhưng tôi nói tiếng Anh thì được, mà dịch những thơ từ quan hệ là một chuyện khác.

— Không sao đâu, ông Mông-bờ-lơ là người biết công việc, nói ông dễ hiểu.

— Thế thì được, chị cứ nói lại rằng nếu tôi mà được giúp việc gì cho ông Ben-đi thì tôi lấy làm vui mừng lắm. »

Vừa nói chuyện vừa ăn, con cá được ăn hết mở rau cần cũng không còn. Bây giờ đến món ăn tráng miệng. Con Bê-rin lấy cái lá đựng con cá đi mà thay cái lá sen tròn. Nó đem trái chơm chơm ra mà mời Rô za-li, vừa mời vừa dỉu :

« Mời chị nếm thử trái cây nầy của vườn tôi.

— Vườn chị à ? vườn chị ở đâu ?

— Chính trên đầu ta đây có những trái nầy mà cái cây có trái lại là cái trụ cột của nhà ta ngồi đây.

— Nhưng mà chắc chị sẽ không ở được lâu trong nầy.

— Ở đến mùa đông thôi.

— Cũng không đến mùa đông nữa kia ! Trong ít lâu đây sẽ có cuộc sản dọc đồng nầy, chắc họ sẽ đến chiếm cứ cái nhà nầy.

— Thật thế à ?»

Ngày hôm ấy đương vui, nhưng vì cái tin con Rô-za-li đem đến nói rồi đây họ đến chiếm cái nhà nầy, như sét đánh bên tai làm cho con Bê-rin phải buồn bã vô cùng. Đêm hôm ấy những nghĩ ngợi lo loan mà không ngủ được.

Không được ở đó nữa thì sẽ đi đâu ?

Và những đồ dùng mà nó đã tốn bao nhiêu công khó mới làm nên, rồi đây biết đem làm vật gì ?

Chương thứ hai mươi ba

Nếu con Rô-za-li chỉ biết múa sau bắn sắp tới mà thôi, thì chắc nó không sao không phiền nào cho được. Nhưng con Rô za-li lại nói đến binh tình ông Ben-đi và chuyện dịch thơ từ nữa ; chuyện nầy lại lấp cái cơn buồn kia, mà sinh ra trong nào con Bê-rin nhiều mối cảm tưởng khác.

Vẫn biết cái đảo kia đẹp thật, và nếu phải bỏ cái đảo ấy mà đi thì cũng đáng tiếc thật. Nhưng nếu không xa cái đảo ấy thì biết làm sao mà thực hành được cái chương trình của mẹ nó đã định. Trái lại, nếu nay mà được giúp việc cho ông Ben-đi và ông Mông-bờ-lơ thì nó sẽ mở được cái đường giao thiệp của nó, mà một ngày kia nó sẽ cần đến để đạt mục đích. Bây giờ dầu phải lìa cái đảo kia, bỏ cái nước nhỏ mà nó vừa tìm ra đó, nó cũng đành lòng. Nó đã tốn biết bao nhiêu công phu khó nhọc trong cuộc hành trình, lần lộn mới đến xứ nầy ; vậy không phải đến để ham vui sinh hoạt trong hòn đảo nọ, để đi truốt tổ chim, đi câu cá, đi dạo giữa cỏ cây non nước, đi nghe chim rin rít trên cành, đi don cơm mời bạn đến ăn. mấy chuyện ấy dầu có vui sướng đến đâu cũng không phải là cái mục đích cuộc hành trình cay khổ của nó.

Qua ngày thứ hai, đến trưa, y như lời hứa với con Rô-za-li, nó đến nhà bà Phờ-rân-xoa mà chờ con ấy, đăng hỏi thử ông Mông bờ-lơ có cần gì đến nó không. Nhưng con Rô - za-li nói ngày thứ hai không có thơ Anh đến, có lẽ ngày sau mới có.

Chiều lại con Bê-rin cũng cứ đi làm như thường nhưng đến sở một hồi thì ông Ô-nơ đi ngang qua kêu nói :

« Mầy hãy đi mau đến nhà giấy.

— Đến làm gì ?

— Ai biết được ! Người ta bảo tao nói với mầy hãy đến bàn giấy thì cứ đến đi, chớ nào ai biết đến làm gì ? »

Nó không cần hỏi nữa, vì nó biết hỏi ông Ô nơ cũng vô ích, vả nó cũng có thể đoán được một ít. Nhưng nó không hiểu là nếu có giúp việc cho ông Mông-bờ-lơ, thì sao mà kêu đến nhà giấy làm chi ?

Ông Đốc Ta luôn đứng trên thềm cao trông thấy con Bê rin đến, vừa đến thì ông hỏi :

« Phải mầy biết nói tiếng Anh phải không ?

— Mẹ tôi là người Anh.

— Sao mầy cũng nói tiếng Pháp nữa ?

— Cha tôi là người Pháp.

— Vậy thì mầy nói cả hai thứ tiếng phải không ?

— Thưa phải.

— Được, mầy sẽ đi đến Thành Bị Boa, ông Vủ-Phần có cần dùng đến mầy. »

(Còn nữa)

BÌNH-ĐỊNH

Cờ đỏ và truyền đơn Cộng-Sản

Sáng hôm 28 Avril, người ta trông thấy nhiều yết thị, cờ đỏ và truyền-đơn cộng-sản rải khắp đường phố Bồng-sơn, Phù-mỹ, Bình-định, Qui-nhơn, hô-hào dân cày, thợ thuyền, binh lính, học sinh và thanh niên nam nữ làm biểu tình ngày 1er Mai.

Sau việc này, các quan sở tại, sở Cảnh sát đều có sắp đặt phòng nhân những cuộc phiến động có thể xảy ra.

Bản thành lai cảo

PHAN-THIẾT

Cũng là cậy thế

Buổi chiều 25 Avril lối 3 giờ rưỡi chiều, ở miễu Thần-hoàng (gần tỉnh-thành) có một dám đánh lộn, nguyên-do như sau này :

Thị-Mẹo độ 17 tuổi ở Đại-Nhơn đi bán xoài. Đi ngang qua đó có người vợ anh lính giản Nguyễn-đức-Lem ra trả mua. Giá xoài mỗi chục một cắc. Vợ tên lính bằng lòng mua và lựa ba chục trái xoài bỏ vào rổ, rồi dùng dây liệng hai cắc (0$20) và xây lưng đi vào nhà. Thị-Mẹo không chịu nên níu lại chẳng cho đi. Vợ tên lính liền đánh chửi om sòm. Kế đó một toán người, nào đàn ông đàn bà, nào lính giản xúm lại kẻ dắm người thoi và chửi bới om sòm. Thị-Mẹo sức yếu làm sao chống nổi với một bọn người đông, đành phải kêu la cầu cứu. Nhưng chẳng ai đến giúp sức cả vì thấy bọn kia đông quá mà phải khiếp. Kế đó một hồi lâu, người chị thị Mẹo nghe la chạy đến, bị bọn kia đánh luôn. (người nầy có chồng buôn bán ở dưới phố và mới đẻ chưa đầy tuần). Còn cha mẹ ở xa nghe ra chạy đến thì chuyện đã tinh tệ hung rồi, nên lật đật báo quan. Quan Phủ lên khám và bảo dẫn thị-Mẹo đi nhà thương. Nghe quan thầy thuốc đã cho giấy cương bệnh rồi, còn cha thị-Mẹo đã đầu đơn kiện.

Mấy chú lính giản nầy hành-động như thế không phải là lần đầu. Trước đây chị Ba-Hội ở gần Phúhội bán đồ, và thị-Liêu ở Đại-Nẫm bán chuối, đều cũng kêu vô mua, sau lại cũng dở thủ-đoạn như trên. Vì thấy chúng nó oai quá nên kẻ đi buôn phải đành bóp bụng mà chịu thôi.

Ở gần tỉnh-thành mà bọn ấy làm càn uyển dã-man quá thế, quan trên có nên trừ cái tệ ấy đi không?

Trông thấy

TOURCHAM

Biểu tình Cộng Sản 1er Mai

Nhân ngày 1er Mai, ở miền Arbre Broyé có truyền-đơn Cộng-Sản rải khắp, khuyên thợ thuyền hãng Aviat và thợ đường xe lửa Đa lat làm biểu tình.

Buổi chiều ngày 1er Mai, ở Tourcham (ga lớn trên đường xe lửa Phan-Thiết vào Sai-gòn), thợ thuyền bãi công làm biểu tình, có cầm cờ đỏ. Hiện đã yên.

(Theo La Dépêche)

BẮC-KỲ

HANOI

Lại truyền-đơn Cộng-Sản

Đêm 7 sáng 8 Mai, nhiều viên Thanh-Tra Mật-Thám đi tuần trong châu thành bắt được nhiều truyền-đơn Cộng-sản, nhứt là ở đường Grand Bouddha và Armand Rousseau. Truyền-đơn in thạch trên giấy đỏ, nói về các cuộc biểu-tình Cộng Sản ở Thái-bình và Vinh — Bến-Thủy, khuyên dân-chúng phản-đối cách đàn áp của nhà đương cuộc. Sở Mật-Thám, buổi sớm ngày 8 Mai, có xét nhà nhiều nơi, không bắt được chi cả. Ở các nơi tỉnh nghỉ, đều có canh-phòng rất nghiêm-nhặt.

(France-Indochine)

Tòa Đại-hình xử vụ ám-sát Bazin

Độc-giả chắc còn nhớ ngày 9 Février năm 1929 tức là 30 tết ta, vào hồi 8 giờ tối, ông Bazin là chủ sở mộ-phu ở Hanoi vừa ở nhà người tình nhân là cô Carcel ở đường Huế số 110 đi ra, khi ông vội vàng lên xe ô-tô của mình đỗ ở bên kia đường, thì có hai người chạy lại gần ông ta, một người đưa một phong thư, còn một người chĩa súng bắn, rồi đều chạy ra phố Harmand là đường mới mở ở cạnh Chợ-hôm trốn mất. Ông Bazin phải hai phát đạn trúng vào quả tim, lập tức vực ông ta lên xe đưa vào nhà thương Đồn-thủy, nhưng chẳng được lâu thì chết.

Mãi đến ngày 5 Mai tòa Đại-hình mới đem xử.

Đúng 8 giờ tòa họp. Sen dẫm dẫn bị cáo nhân là Văn Léon Sanh vào. Tòa hỏi Văn Léon Sanh, rồi hỏi đến các người chứng.

Chiếu quan chưởng-lý nói về việc mộ phu ngài tới đến 7 giờ mới xong. Tòa nghỉ. Sáng hôm sau, trạng sư cãi xong thì quan chánh án đọc 4 câu tòa phải trả lời như sau này :

1. Sanh có bị can vào việc ám-sát Bazin không ?

2. Sanh có dự vào việc ám sát ấy không ?

3. Sanh có định mưu giết ông Bazin không ?

4. Có trường hợp nào kết tội Sanh không ?

Tòa không trả lời được.

9 giờ 45 phút quan chánh án tuyên án : Văn Léon Sanh được trắng án.

KIẾN-AN

Lại việc phiến động

Trong đêm 24 rạng ngày 25 Avril, quân cách-mệnh đánh một làng trọng yếu. Chưa được tin gì đích xác về kết quả của cuộc đánh phá đó, song có một đều chắc chắn rằng quân cách-mệnh dùng bom ma đánh phá, và bom dùng đó không phải là một thứ bom của đảng viên Cộng-sản đã dùng lâu nay. Bom nầy sức mạnh hơn nhiều lắm, tiếng nổ không thua gì tiếng súng đại bác ; lại ném chính chỗ tỉnh lỵ nên hư hại nhiều lắm.

Quan Công-sứ Kiến-an đã cùng sở Mật-thám mở cuộc điều tra. Nhiều người bị bắt, song trong vụ nầy cũng như trong nhiều vụ khác những tay trọng yếu không bắt được.

(Theo L. D.)

YÊN-BÁI

Thi-hành bốn cái án tử-hình

Trong mười ba cái án tử-hình do Hội-đồng Đề-hình kết lần đầu, quan Giám-quốc sửa lại án khổ sai hoặc giam-cấm chung thân cho 9 người, còn bốn người sau nầy thi án :

1) Đặng-văn-Tiếp, 40 tuổi làm ruộng, quán ở Xuân-Lung (Phúthọ)

2) Nguyễn-thanh-Thuyết, 33 tuổi, cai đông ở Yên-bái

3) Ngô-bá-Hoàng, 33 tuổi, cai đông ở Yên-bái

4) Đặng-văn-Lương, 28 tuổi, làm ruộng, quán ở Xuân-Lung (Phúthọ).

Bốn người nầy đã phải xử tử hôm thứ năm 8 Mai 1930 tại Yên-bái.

NAM-KỲ

Những chuyện xảy ra ở Nam kỳ

Bạn đồng-nghiệp S. R. có đăng những tin sau nầy (theo tin của phủ Thống-sứ) :

I. — Truyền-đơn

Cuối tháng Avril vừa rồi, ở Cao-lãnh, Sadec và ở Chợ-mới (Long-xuyên) thấy có truyền-đơn rải khắp, truyền-đơn ấy khuyên nhân dân làm biểu-tình ngày 1er Mai để đòi hoãn kỳ nộp thuế thân lại vài tháng nữa (vì có lệnh phải nộp thuế ấy ngay trong ngày 1er Mai) và đừng bắt những người không có giấy thế ấy. Một người rải truyền-đơn đó, thợ ở Cần-thơ, bị bắt.

II. — Biểu-tình

Hôm 3 mai, khi vừa rạng sáng, một nghìn người nhóm nhau ở gần đồn Cao-lãnh rồi kéo sang tòa đại-lý. Quan Phủ Lê-quang-Trung ở đó lập tức báo tin cho ông chủ sở Cẩm và ông chủ sở Thương-chánh để đem gia-quyến đến núp ở tòa đại-lý. Toán người biểu-tình sắp đặt thứ tự đi đến tòa đại-lý rồi bao chung quanh tòa. Quan Đại-lý đánh điện cho quan Sứ tỉnh Sadec, nhưng giây thép đã bị cắt đứt hao giờ rồi. Quân biểu-tình vây kín chung quanh tòa đại-lý, kẻ la ó lên, người thổi xúp lê. Quan Đại-lý cùng nhiều người Pháp đến trước quân biểu-tình. Sau khi bàn bạc với họ một lúc, thì quan Phủ Lê-quang-Trung trao cho họ một cái trác nhận những lời yêu-cầu của họ (hoãn kỳ nộp thuế thân, không bắt những người không có thẻ thuế). Quân biểu-tình khi đó mới giải tán.

Còn ở Chợ-Mới (Long-xuyên), hôm 1er Mai, bốn trăm người kéo đến nhà Cai-tổng ở Tan-phu đòi những đều quân biểu-tình ở Cao lãnh đòi, đã nói trên : hoãn kỳ nộp thuế thân lại hai tháng nữa, không bắt những người không có giấy thế. Cai-tổng hứa rằng sẽ đệ lời yêu-cầu đó lên quan trên. Dân biểu-tình bèn giải tán, hẹn rằng vài bữa sẽ dẫn nhau đến nghe trả lời. Cai-tổng tin cho quan Đại-lý ; quan Đại-lý liền tìm cách đề phòng, mở cuộc điều-tra và bắt mười người. Trong số đó có thợ, có con các nào-mục các làng, và 3 viên trợ-giáo.

Lại một vụ đình công ở Nam-kỳ

Hết thảy 126 người dân Quảng-đông của hội « Société des Grands Travaux d'Extrême Orient » đắp đường tại Dadum cách Djiring chừng 50k, sáng ngày 13 Avril đã đồng nhau bỏi công đắc nhau đi ngang ngác.

Đầu đuôi câu chuyện ấy như vầy : Cách 2 tháng đây, mấy chú nầy vốn an-cư lạc-nghiệp ở Hongkong, nghe lời chủ mộ dỗ ngọn dỗ ngọt, bạc bề rừng vàng, chúng mới chịu đi.

Chẳng ngờ lúc qua tới Saigon rồi, chúng nghe người nói nước non độc địa nọ kia, bèn rủ nhau phản đối ; sở cảnh sát can thiệp chúng cũng giựt cả súng. Sau vì cách lanh lợi của chủ sở Mật-thám nên bắt hết 11 người đầu đảng chở về Tàu, còn bao nhiêu ở lại chở ra Biao. Sớm ngày 28 tới nơi. Tưởng thế là xong. Ai ngờ ra đó họ thấy núi non hiểm trở, đường lối nghiêu khê, cách sinh hoạt không lấy gì làm thỏa mãn, họ mới chán, mới đánh liều, chủ la cũng mặc, chửi cũng mặc, họ ở Đông-Dương mà tự thi hành luật Hương-Cảng : Họ nghỉ lễ, họ nghỉ chủ nhựt, nghỉ cả chiều thứ bảy (Semaine anglaise), mỗi ngày chỉ làm có 6 giờ thôi, ngoài ra lại còn chơi bời, nị nọ ngộ ngộ, rầm cả sở, họ bường thật !

Chủ sở bất bằng họ đã nhiều lần nên họ yêu cầu không được như nguyện vì thế mà việc ấy xảy ra !

Họ yêu cầu hai điều cốt yếu : một là trả họ về Hong-kong, hai là phải tăng tiền công nhật và sắm thêm phi phạn cho họ. Hai điều vẫn khó cả hai. Điều đình không khéo, ắt sẽ sinh chuyện lớn.

DI-AN

Chung quanh vụ đình-công ở sở kho xe lửa

Lối hôm 27 sáng 28 tháng Avril thì đã có truyền đơn rải khắp các đường chung quanh nhà máy ; sáng ngày 1er Mai thì ở trước ga, ngã tư con đường Mỗi, và ở vườn cao su, đã thấy cờ đỏ treo lêu, có bùa liềm thêu bằng vải trắng và một ngôi sao. Có các khẩu hiệu nầy :

Công nông binh, liên hiệp lại.

Vô-sản giai cấp toàn thế-giới liên hiệp lại.

Yêu cầu : Thi hành luật tám giờ. Tăng tiền lương, v. v...

Buổi sớm mai thợ thuyền vẫn đi làm như thường. Nhân dịp ông phó ông chef d'Atelier) ra lịnh làm hoa (à la tâche) rất mắt mỏ, nên trưa hôm 1er Mai thì anh em đều đồng lòng nghỉ rào, chỉ mấy anh thợ đúc, cai và chú chệt đi làm thôi.

Anh em thợ thuyền làm reo có gởi thơ xuống cho ông chủ xe lửa Sa gon yêu cầu mấy điều nầy :

1. Bỏ cái lệ làm « à la tâche. »
2. Tăng lương.
3. Bớt giờ làm.
4. Bỏ lệ cúp tiền lương (ở đó nghỉ một buổi cúp thành hai thành ba.
5. Bỏ đánh đập.

Nếu ông chủ có cho và dán yết thị ở chợ Dian thì anh em đi làm nếu không cứ đình công mãi. Hiện nay vẫn ai ở nhà nấy.

C. L.

Ở ĐÁNH BẠC

Ở NƯỚC VĂN-MINH

Đỏ bác là một đều nghiêm cấm, ở nước văn-minh cũng thông lệ nghiêm cấm đó. Thế mà ở thành Chicago bên Mỹ, kỳ tháng chạp năm ngoái có một ổ đánh bạc mới phát hiện, rất là ghê người :

Một xóm ở thành ấy, những hầm đánh bạc như rừng mà có hầm do bọn Cu-lạc lập ra mới thật là to lớn. Bọn ấy phần nhiều là nhà ngân-hàng, có thế-lực kim tiền, nhưng vì có luật cấm, nên không dám công nhiên khai đồ. Bọn ấy muốn tránh con mắt nhà trinh thám và lính cảnh sát, thường thường 12 giờ đêm, lén đi một mình, tới nơi vào ngả cửa sau, đi chừng trăm bước thì thấy bóng sáng, đường đi quanh co nhiều nẻo, không phải người quen thuộc thì không biết phương hướng nào. Chính nơi trường đánh bạc ấy, đệm gấm trải dăng, màn thêu che cửa, đèn điện sáng choang suốt cả ngày đêm ; đồ khách luy không được đông, song hơn thua to tát, mỗi ngày kể có mấy ngàn vạn mỹ kim.

Năm ngoái có người chủ buôn cao su Ba-tay có tánh nghiện bạc, người bạn rủ vào hầm ấy, chỉ độ một tuần, thua đến năm trăm vạn vàng, anh ta tức mình toan tự tử. Một ngày nọ anh ta dạo bước bờ sông, thơ thẩn một mình, toan nhảy xuống, thì có người lính cảnh sát, trông thấy, bước tới hỏi. Anh ta nói trở trênh một hồi, sau có bị xét trong mình có một bức thơ : đại ý nói bị thua nhiều quá, thà chết còn khỏi phiền não. Giải về sở cảnh sát, quan hỏi đầu đuôi anh ta khai thiệt, quan khuyên anh giả trang kiếm đi đánh bạc, và dem lính cảnh-sát cùng đi, hễ phát được cái hầm đồ bác nầy, quan cho cả số nợ bạc đó. Anh ta bằng lòng ân lời. (người đời đến ngày cùng nhiều kẻ như anh đánh bạc đó !)

Nước Mỹ từ lúc ông Tổng-thống Hoover thiết hành thủ đoạn nghiêm cấm đánh bạc, ông vua thiết-lộ Huệ-đốn-tăng mở một hầm đánh bạc to nơi địa phương đặt tên là « Cung dưới đất » tự xưng rằng số thu nhập không kém gì vua La-mã thế mà, nói rằng ở trong nước không dám phạm cái cấm ấy !

Vì sự nghiêm cấm như thế nên hầm đánh bạc rất là bí mật, không phải người quen, không biết đường mà vào. Hầm đồ bác nơi trên nhân có người cự thương qua lại đánh thua, nên bửa nọ đem cảnh sát tới, trong khoảng trinh tinh, bọn đồ khách đều bị bắt mà cái hầm kín ấy mới phát lộ. Kể bọn bị bắt có trên 8, 9 mươi người toàn là thương tào quan khách ; thiếu phụ thanh niên, không có người nào là người nghèo ; quan cảnh sát xử phạt bạc, trừ số trả cho anh khách thương năm trăm vạn vàng, còn dử được trên ngàn vạn mỹ kim.

Năm ngoái có phát cái án rượu lậu nước Mỹ, năm nay lại thấy cái án đánh bạc nầy nữa. Gớm cho dân văn-minh lắm ở gian và nghề chơi cũng vì đại thật !

H. Â.

NƯỚC MẮM BẮC-ĐẦU

Của

ĐỒNG-LỆ THƯƠNG-CỤC QUẢNG-BÌNH

NGÂN BỔN 4$00000

Sở làm tại cửa bể NHẬT-LỆ cách tỉnh lỵ 1 kilomètre

Đã được nhiều nhà du lịch tây và ta tới quan sát tại sở làm, chúng chỉ sự tinh khiết và được đặc tiếng ban khen là ngon không pha chế, có thể để hàng mấy mươi năm không đổi mùi

Bản hiệu đã bán khắp cả Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Nam-kỳ và Ai Lao

Mong rằng các ngài lưu tâm bảo người nhà mua nước mắm Bắc-Đầu để dùng hay đem làm quà cho bạn còn hơn cho vật khác

Thơ và tiền bạc xin cứ gởi cho M. TRẦN NHẬT TÂN là Directeur của bản hiệu

ĐỒNG-LỆ THƯƠNG-CỤC

VIỆC THẾ-GIỚI

Phùng-Ngọc-Tường đến Trịnh-Châu

(Tin ngày 1er Mai)

Phùng-Ngọc-Tường đã đến Trịnh-châu, định ủy cho Tôn-Lương-Thành đánh Tứ-châu ; còn Lộc-Chung-Lân thì kéo 2, 3 sư đoàn ước độ 10 vạn kéo đến đặt đại bản doanh ở Khai-Phong. Ở dọc đường Lũng-Hải đã có sinh nhiều cuộc tiếp xúc nhỏ

Điểm vay tiền ngoại quốc

Điểm đã ha lệnh cho Lưu-Xuân-Vinh tiến đánh Xác-Sơn. Lại có tin rằng : Điểm tích Sơn định vay tiền của đoàn ngân hàng ngoại quốc lấy đường xe lửa Thượng-Thạch làm của thế chấp, ngày 22 Avril, Chính phủ Nam kinh đã gửi tờ chiếu hỏi cho Công sứ-đoàn, nói rằng Chính phủ Quốc-dân không thừa nhận việc vay tiền đó

Thái độ Công sứ đoàn đối với chính phủ mới

Bắc-bình, 2 Mai — Trong một buổi tiếp chuyện người kia đến phỏng vấn, viên Giám đốc Ngoại-vụ ở Bắc-bình có ngỏ lời bi-ang Chính phủ Nam-kinh, là một Chính phủ không hợp pháp, và nói rằng : Cảnh quân nhân phương Bắc thay mặt cho 14 tỉnh, đương tổ chức một Chính phủ hợp pháp, có lẽ sẽ do Diêm-tích-Sơn đứng đầu và Phùng Ngọc-Tường làm Binh-bộ Tổng-trưởng, mà kinh-đô thì để lại đóng ở Bắc-bình

Tại Thiên Tân và Thượng Hải

Thượng-hải. — Công-ty xe điện ở Thiên Tân, hôm vừa rồi bắt được rất nhiều truyền đơn của đảng Cộng-sản, bọn lao-động cùng nhau bãi-công, ảnh hưởng tràn cả đến đám xe điện ở Thượng-hải. Sở cảnh-sát ở đấy, phòng giữ rất nghiêm, bao « Công-thanh » về phái Qua-khích ở Thiên-tân đã bị đóng cửa, bắt đi mất mấy người.

Sở cảnh-sát Trung-hoa tại Thượng-hải, bắt đầu từ hôm 27 vừa rồi, nạp đạn sẵn vào súng, xét khám những kẻ hành khách đi lại. Về tô-giới Pháp cũng hạ-lệnh giới-nghiêm. Sở xe điện, chủ và thợ hai bên vẫn gang nhau, đám lao-động yêu cầu hội ái-hữu thợ thuyền giúp sức. Sáng hôm vừa rồi, có 4, 5 trăm học-trò ở tô-giới Anh, hội nhau, cùng hô-hào giúp sức cho đám thợ thuyền, bị lính tuần cảnh đuổi tan, bắt 20 người, rồi đám học sinh lại kéo nhau đến chỗ khác họp, lại bị lính tuần cảnh giải tán.

Quả bom to tướng chở xuống Quảng-Đông

Vì Chính-phủ Nam-Kinh muốn giải-

VINH - PATINH - DONGHOI - HUÉ - TOURANE - FAIFOO

Thuốc của VINH-HƯNG-TƯỜNG

bâu cũng đã công nhận là tốt giá lại phải chăng

Xin quý khách vui lòng chiếu-cố cho mãi, mua và cổ-động giúp cho, cảm tạ vô cùng.

VINH-HƯNG TƯỜNG

N° 176 Rue Sarraut — VINH

CHÌ - KHÁI - TÁN

HIỆU CON BƯỚM-BƯỚM

Thuốc ho bột mỗi gói giá 0$10

Thứ thuốc ho này trừ đờm nhuận phế rất là tài tình, hễ ai mắc phải bệnh ho, bất cứ mới hay ho đã lâu ngày hoặc ho gió ho khan (không đờm) hoặc ra đờm đen, đờm vàng, hay ho ra huyết, đờm xanh, nam, phụ, lão, ấu đều dùng được cả, hễ ai có bệnh ho nên mua thử một gói mà dùng, mới biết nhời trên này không sai. Bản Dược-phòng và các nơi Đại-lý đều có phát sách thuốc cả, trong những tỉnh ở xứ Việt-Nam đều có Đại-lý của Bản Dược-phòng.

Hanoi, le 24 Mars 1930

CẢM TẠ ƠN CỨU MỆNH

Tên tôi là Dương-lục-Lang ở phố hàng Than n° 2 Hanoi, tôi có mắc phải bệnh ho đã lâu và ho đến nỗi không đi lại được, bệnh tình rất là nguy hiểm, đi hết hiệu này sang hiệu khác để mua thuốc điều-trị nhưng cũng vô hiệu, sau tôi thấy hiệu thuốc Đại-Quang có bán thứ thuốc ho « CHÌ-KHÁI-TÁN », tôi mới mua uống độ một tháng thì thấy khỏi ngay và lại đi làm ăn được như xưa. Tôi không lấy gì mà tạ ơn tiên-sinh được, mới đăng báo chương để giới-thiệu đồng-bào ta biết là thứ thuốc hay không dối bằng. Nếu có mua thuốc xin nhận cho kỹ chữ hiệu và con nhãn Bướm mới khỏi lầm thứ giả.

Dương-lục-Lan

Bản dược - phòng và các nơi đại - lý đều có sách thuốc biếu

ĐẠI - QUANG DƯỢC - PHÒNG

46 Bd Tổng-đốc-Phương CHOLON — 47 phố hàng đường HANOI — đại-lý : số 51 phố khách HAIPHONG

quyết việc quân Trương-Phát-Khuê ở Quảng-tây cho chóng, nên thường chở nhiều đồ quân-nhu xuống Quảng-đông. Gần đây lại cho chở xuống một nghìn quả bom lớn, mỗi quả nặng hai trăm boong (hơn một tạ) phát cho đội tàu bay, dàng để đánh phá dinh trại hào lũy của quân địch. Thứ bom này mỗi quả nổ ra, núi phải lở, đất phải bằng, sức mạnh ghê Quân Quảng-Châu hình như hơn phái Quế về đường khí giới đạo được nhiều lắm. Nghe đâu hiện nay quân Quảng-Châu đương ở nơi cách Nam-ninh là tỉnh thành Quảng Tây có 40 ki-lô-mét. Muốn đối phó với cái nguy cơ này, thì phái Quế tụ tập tất cả những binh dự bị của mình ở phòng tuyến phía Bắc.

Tin ngày 3 Mai. — Theo tin của người Trung-bao, thì cuộc chiến tranh của quân Quảng-Châu với quân phái Quế (Quảng-tây) nay đã đến thời kỳ quyết thắng phụ. *Sáu vạn Hồng Quân sẽ hoạt động*

Có báo đăng tin rằng ở Tàu, đảng Cong-sản có tổ chức đội Hồng-Quân độ 60 nghìn người, có súng ống, xe cổ vững vàng; phần nhiều binh-lính trước có chưn trong quân chính-phủ, sau vì phản-đối nên bỏ đi. Báo ấy lại nói rằng đội Hồng-Quân hiện nay hoạt-động ở Giang-Tô, Giang-Tây, Hồ-Nam, Quảng-Tây, sẽ nhân nhịp Nam-Bắc phân-tranh mà tiến binh *riết*.

ẤN ĐỘ

Ông Cam-Địa sắp bị bắt chăng?

Ông Cam-Địa mới phát một bản tuyên-ngôn cho dân Ấn-Độ theo giáo Hồi hồi, khuyên họ dự vào cuộc tiêu-cực để kháng. Có tin nói: Chính-phủ Anh còn do dự ấm, nghe nói nếu tình hình nghiêm trọng hơn thì sẽ bắt ông Cam Địa.

Ở Calcutta, có mi-tinh diễn thuyết, cảnh-sát giải-tán bắt 5 người thanh-niên.

AU-CHÂU

Anh có xây hải cảng Tân Gia Ba không?

Báo Bắc-Thủ bết sức phản đối việc định xây hải-cảng Tân-gia-ba; nói đó là căn-cứ của hải-quân Anh, không chính đốn lại thì cuộc hòa-bình ở Thái-bình-Dương khó thể duy trì được (*mang súng đại bác mà nói hòa-bình! Chán nhỉ!*)

Cảnh sát Đức tìm ra được một kho khí giới bí mật

Nhân cuộc điều tra về các cơ quan cách-mạnh (Cộng-sản), cảnh-sát tìm ra một kho tàng trữ khí-giới ở trong một viện thể-thao, gần mỏ cái hồ ở Ba-lâm 3 người bị bắt.

Biểu tình ở Tây Ban Nha

Nhà lãnh-tụ đảng Quốc khích Unanumo đã đến Madrid, dân-chúng tổ-chức biểu-tình, xung-đột với cảnh-sát, 50 người bị thương. Ông Unanumo đọc bài diễn-văn nói chỉ có làm cách-mệnh mới giải-quyết được tình-tình.

Nói thêm ngày 1er Mai

(Impartial) — Báo «Hồng-Kỳ» Cộng-Sản (Đức) đăng tin rằng ngày 1er Mai ở Lê-Ninh-Thành bên Nga (Léningrad), đến hơn 1 triệu thợ thuyền và Nông-dân làm kỷ-niệm, đi viếng mộ những người chết vì cách-mạng. Có tổ-chức cuộc diễn thuyết ngoài những người Nga Xô-viết, lại có Max Hoelz lãnh-tụ Cộng-sản Đức, Piern người Estonie và nhiều người đại biểu của đảng C. S. Tàu lên diễn-đàn.

Các người làm việc tại Cơ-quan Cộng-Sản Nông-hội đi khắp cả thôn-dã, để dự những cuộc mi tinh của dân nhà quê tổ-chức. Nhân ngày 1er Mai, ở Samarkhand, chính-phủ Xô-viết làm lễ khánh-thành mộ sở dẫn-thủy nhập-điền rất lớn, tổn phí sở kỷ đến 12 triệu roubles dẫn nước vào gần 6 vạn mẫu-tây ruộng. Lại có hai công-xưởng làm jute lớn mới mở.

CÁC NHÀ ĐẠI-LÝ BÁN BÁO TIẾNG-DÂN

BẮC-KỲ

Cát Thành 40 Rue du Chanvre Hanoi
Bảo-Hưng thư-quán 107 rue du coton Hanoi
Nam Tân 84 Bd Bonnal Haiphong
Việt-Hưng, 62 Avenue Paul Doumer Haiphong
Tống cát Tường, Hạ Long Thư Điếm Hongay
Hội Ký 34 Rue Carreau Nam định

TRUNG-KỲ

Chu đình Quán 72-74 Rue Vân-Trường Thanh hóa
Tam Kỳ Thư Quán Vinh
Văn-Hóa Rue Gia Long Huế
Phan-đức-Huy secrétaire Atelier central Hongay
Vương gia Ngại Photographe Nha trang
Hiệp Thạnh Commerçant Phan rang
Hàm Lâm Commerçant Phan thiết
Đinh-văn-Châu Commerçant Dalat

Maison VẠN-THỊNH

Quincaillerie Ferronnerie

n° 18 Rue des Médicaments n° 18 HANOI

QUÍ ÔNG { Đóng rương, tủ va-lỵ và đồ-gỗ Thầu khoán

Bán buôn bán lẻ các thứ khóa, đóng rương tủ, — góc, — lẫy, — tai bồng, — dây nẹp, — đinh mủ, — bản-lề, ấm đựng nước trà, — đủ kiểu tân thời rất nhã.

Đồ dùng cho thợ thuyền, đồ sắt làm nhà, làm mỏ, sẻng, cuốc, vân vân.

Các thứ sơn đủ mùi, — hắc-in (coaltar) các thứ bột sơn — bột ocre-jaune — ocre rouge, vân vân.

Quạt hoa, — dù-giấy, dù vải, (ombrelle) theo lối Nhật-bổn, đàn-bà Âu-tây vẫn thường dùng.

Nhận đúc và làm các thứ hàng sắt, đồng theo kiểu mẫu gởi.

Hàng tốt giá rẻ hơn mọi nơi. Xin đồng bào chiếu cố.

Chủ nhân:
Madame ĐẶNG-THỊ-HẢO
Kính cáo

TAM-KỲ THƯ-QUÁN

M. NGUYỄN-PHÚ-KỲ Directeur
Avenue Maréchal Foch VINH

Bán tiểu-thuyết, sách học và các thứ nhật báo.
Các nhà trước thuật muốn gửi sách bán xin viết thơ thương lượng v. v.

Magasin BẢT-TIỄN
Cigarettes
Rouvenirs
Parfumerie
Horlogerie
Mercerie
Maillerie
Tissus
Chaussures
Ustensiles
Ferblanterie
Quincaillerie

STORE TOURANAIS

Sáo rất đẹp, dùng làm màn cửa thay để treo trước bàn-thờ. Làm bằng trấy mỏn, dính cườm. Ở giữa có cánh hoa hay là chữ annam tùy ý. Giá mỗi thước vuông (m2) từ 3$50 đến 5$00. Qui ngài muốn bề ngang, bề dài bao nhiêu, xin viết thơ thương lượng với ông

LÝ-XUÂN-HÒA
Rue Đỗ-hữu-Vị — TOURANE

HÃNG THUỐC NORMALE

L. SARREAU

LÀ HÃNG-THUỐC ĐÁNG «TIN-CẬY» HƠN HẾT

Vì thuốc bán rất Tinh-khiết và Hảo-hạng;

Ở xa mua thuốc thì gởi mandat và kỷ-lưỡng;

Catalogue y-dược Bác-sĩ RUDY gởi cho không.

Xin hỏi tại:
N° 119-123 rue Catinat SAIGON

Trong 3 tháng hè???

Các qui khách mua hàng của bản hiệu từ 6$00 trở lên thì không phải chịu tiền cước phí chi cả;

Soulier en boxcalf beige garniture boxcalf acajou foncé ou Veau marron Semelle en Crêpe Anglaise 9$00
Semelle en cuir Française 8$00
Soulier en toile blanche garniture boxcalf foncé Semelle en Crêpe Anglaise 6$00
Semelle en cuir Française 5$00
Soulier en toile blanche semelle Crêpe 5$50

Mới soạn xong catalogue 1930

Qui khách mua hàng xin gửi sẵn tiền trước lấy catalogue xin gởi timbre 5 xu

AN-THÀNH
37 phố hàng Đào HANOI

Mới có chè Tàu ướp hoa Thủy-Tiên bán 0$80 một chai

NÊN DÙNG

MÔN THUỐC THẦN-TIÊN

thật là hiệu-nghiệm vạn tuyển, không sai:

Chuyên môn nghiên cứu Đông, Tây.

Lựa theo khí bẩm của người xứ ta.

Chọn toàn thuốc tốt chế ra.

Cao, đơn hoàn tán, mọi khoa tinh tường.

Các ngài cần dùng, hay muốn làm đại-lý cho bản-đường, Xin viết thư về hỏi, sẽ gửi quyển mẫu-hàng biếu ngay.

Thơ và mandat đề như sau nầy:

NGUYỄN-XUÂN-DƯƠNG
n° 122 phố Khách
(TONKIN) NAM-ĐỊNH

BAC-NINH

Bệnh quỷ đã có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc LÁU, hay TIM-LA, hay LÁU nhập CỐT, nghĩa là khói rõi bỉ trong người nhọc mệt thức đêm uống rượu tối tăng cu mau, hay tham, thứ [illegible] hay [illegible] hay [illegible] cái nhốt mặt cái, tem đã có mủ, vì các vi-trùng [illegible] GONOCOQUE nó ăn vào trong xương, trong máu, hễ trở giời thì như vậy, bệnh nay rất nguy hiểm và chuyên nhiễm, nếu để [illegible] BÀ thì người ấy mắc bệnh đau GIẢ-CON (Metrite), khi [illegible] huyết bạch, bắt huy [illegible], thì sinh ra đẻ rất khó, nếu đẻ con thì hay bỏng mắt, còn TIM-LA nhập CỐT, [illegible] khỏi như trong máu trong xương còn vi-trùng SPIROCHETE DE SCHANDINE cho nên trở giời hay sốt, đau đầu, đau mình, đầu ăn đầu xuống, chân tay mỏi mệt, các cái nọc này nó [illegible] nhiễm rất là nguy hiểm, vì thế cho con ta [illegible] đẻ rồi, đẻ ra bài ra bọc, đẻ con thiếu sát nọc, thiếu cái kia, ta cho là đẻ quấy ngỗ, vì cái nọc này nó [illegible] tâm sang tự lúc [illegible], nếu mắc bệnh không tìm được thứ thuốc thần hiệu nầy [illegible] nhiễm sang; mấy mươi đời, nòi cha sang đến cháu chắt, [illegible] vì thế nhiều người trẻ không có bệnh khi sem máu thì trong có vi-trùng TIM LA, còn nhẹ bệnh NỔ LOÈN (Chancre mou) bệnh này nó cũng có vi trùng BACILLE DE DUCREY, các vi-trùng này nó cũng ăn vào trong xương, trong máu, nó cũng nguy hiểm như TIM LA, bệnh này cũng có nhiều người biết hai tiền [illegible] thì, vậy các ngài mắc phải các bệnh này đã nặng, hay bệnh nhập CỐT mấy mươi năm, hay mới mắc [illegible] tại tập tự dùng ngay thuốc HIỆU HOÀNG-VĂN-ÁP, số nhà 67 phố Ninh-tân Bắc-ninh (Tonkin), thế nào cũng phải mau khỏi, vì rất hiệu nghiệm, người có bệnh uống thuốc vẫn đi lại làm ăn như thường, khỏi [illegible] thực thế vậy, nếu [illegible] BÀ có thai uống cũng được không hại [illegible], thuốc LÁU, [illegible] TIM LA [illegible] thuốc CHANCRE-MOU cả uống và bôi [illegible], ĐẠI-LÝ LÊ-NAM HƯNG Commerçant [illegible] PHAN-THIẾT, PHÚ-LÂM 87 Rue des Medicaments (Phố Hàng-Đào) HANOI. Hiệu ngài muốn mua thì gởi cho một ít tiền trước cho bản hiệu gửi lấy hóa giao ngân rất chóng, còn như người nào muốn làm đại lý xin viết thơ về bản-hiệu.

THUỐC CAI NHÀ-PHIỆN CẢI-LƯƠNG

Khi xưa người Tàu, đó hộ nước ta, họ có đem qua một chứng bệnh nghiện, bệnh ấy truyền nhiễm, cho đồng bào ta, nay đã tràn ra, thôn quê khắp chốn, hội hè đình đám lẫy no lâm vui, kẻ ngửi thủy mui, dám vào như trả, nếu không có thuốc, trừ khử cho mau, quyết chẳng bao lâu, nòi hồng giống Lạc, suốt lượt nằm nghiêng, văn-minh ngỏ nào tiến-bộ vô mô, thịnh-cường sao đáng, nghĩ tới đau lòng.

Nhân hồi vui chơi, làm tôi vua Mẫu, tới ba mươi năm tại gia thiết điện, nhất nhật nhi thời, đèn-nhang bất-tuyệt, nên chi suốt hết, cách nghiện con hương, cùng phương dẹ tử, kẻ tôi sực nhớ, linh tư kể trên, gia làm kế cứu, lấy minh thi nghiệm, nghiên tinh dân tư, may sáng chế ra, được thứ thuốc sai, chữa ai nấy khỏi, thuốc chế tái tính, vật và tinh không, uống thơm ngon, ngọt, nấu cách kỳ na để trừ con ma, Phá đang độc địa, nhiều-hơi đồng bào, đu mấy thế-kỷ, chưa xót vô cùng.

Ai muốn dùng thuốc, cứ xem thập điều, kể ở sau nầy, khai cho minh-bạch, để còn suy xét, bệnh tính nặng nhẹ, rồi phục thứ lại, bảo cách dùng thuốc, cho hợp với bệnh. 1er Nghiện đã bao lâu? 2e Người khỏe hay yếu? 3e Hút ngày mấy bữa? 4e Mỗi bữa mấy phân, hay mấy đồng cân? 5e Xái sơi mấy lượt? 6e Có hầm gì không? 7e Thuốc hiện hay là thuốc ngang? 8e Có táo nuốt không? 9e Nay bao nhiêu tuổi? 10e Làm nghề gì?

Thuốc viên *nghiện nhẹ 3$00, nặng 4$00, rất nặng 6$00.*

Thuốc nước *(uống thơm, ngon, ngọt) nhẹ một chai 3$50, nặng hai chai 7$00, rất nặng ba, bốn chai tùy bệnh.*

Nguyên xưa tòa thông-phán Thượng - hạng TRẦN-ĐỨC-CẢNH *39 phố Đinh Tân Nam-Định (Tonkin)*

hiệu phí thường, nên phải hỏi kỹ, cho biết bệnh tính kẻ nặng người nhẹ, rồi luyện thuốc men, để mà điều trị thì mới công hiệu. Vậy nên ai dùng thuốc này, hai kỳ nặng nhẹ bỏ dễ như chơi, khi dùng mới biết.

TRẦN ĐỨC CẢNH
39 phố Đinh Tân Nam-định

Chớ lầm! Chớ lầm!

Đĩa hát Béka chạy êm hát rõ bấy lâu ai cũng biết, nhất là mấy tay tài tử thì lại càng hâm-mộ lắm, ưng lấy hơi các điệu ca đờn của mình vào đĩa Béka, để lấy tiếng.

Mới rồi có hiệu nào không biết đến Kinh lấy đĩa huế mà lại nói lấy cho Béka, nên có nhiều ngài hỏi bản hiệu.

Vậy bản hiệu xin bá cáo rằng: Không phải khi nào bản hiệu lấy hơi vào đĩa thì chỉ bà chủ nhà Chanson-Orient thân hành đi mới qui ngài thôi.

Xin qui ngài chú ý kèo lầm.

FEUX DE BENGALE

Các Ngài dùng các thứ pháo ngũ sắc FEUX DE BENGALE mà mua giùm cho hiệu HƯƠNG-KÝ PHOTO HANOI thì tức là giúp cho sự công-nghệ nước nhà được chóng tiến-bộ vậy.

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

188-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn-hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lĩnh, xuyến, trừu, cẩm-nhung, cẩm-châu v v... Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không hề sợ phai trô. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhựt-bổn v v... Khăn đội đầu rút và thêu nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trừ bán sỉ và lẻ đủ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bổn-hiệu chế-tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn-hiệu mua sỉ có huê-hồng.

Ở Bắc-kỳ có bán ở hiệu Quảng-vạn-Thanh Nội-hóa N° 120 Bonnal Haiphong, giá mỗi hộp là 0$80.

Bổn-hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương-nghị.

TÂN LỢI
188-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

NAM-KỲ

THÀNH-CÔNG: BÁC-THÁNH-DƯỢC?

(1) Trừ-tê, (2) Bổ-huyết, (3) Giải-lao, (4) Ngũ-lâm, (5) Hóa đàm, (6) Bổ-tả, (7) Tân-ban, (8) Cấp-cứu

Của hiệu TẠO NHƠN ĐƯỜNG N. 4 Rue de la Gare HOCMON

Tế cấp thành-công bác thánh-dược:

CÓ tám thứ thuốc hay cứu giúp nhiều bịnh đã được THÀNH-CÔNG nên gọi là Thành-công bác-thánh-dược.

1° **THÁN-HIỆU TÊ-BẠI-HOÀN**; Kính cáo tam-kỳ đồng bào ai mắc bịnh phong tê, bại xuội, nhức mỏi thế nào, hoặc đau bà đẻ mà tê bại, bầy-máu máu gởi thọ đến bổn hiệu TẠO NHƠN ĐƯỜNG HOCMON kịp lấy thuốc trừ tê mà uống thì ắt đứng mạnh, giá mỗi hộp là 1$20

2° **DIÊU-KINH BẠCH-ĐẠI-HOÀN**; Qui bà, qui cô, dùng bổ huyết, điều kinh và trừ bạch đái hạ, trừ xây xẩm hết xót ruột bứt nhức mỏi, dùng thuốc nầy thì được tươi nhuận da thịt rất thiết hay, mỗi hộp giá là: 1$00

3° **SÍ LAO BỔ-TẠNG-HOÀN**; La thứ bổ tinh thần cho qui ông, qui thầy, và qui Học sinh bổ phổi trừ ho, tức ngực đau lưng hoặc di-tình công làm việc mệt mỏi bổ lao gối trí ..., thường dùng thì được *ích thọ diên niên*, giá mỗi hộp là: 1$00

4. **NGŨ LÂM BẠCH-TRƯỢC-TÁN**; Trị về chứng đau lậu *kim-thời*, thuốc về bịnh ngũ lâm Lậu lâu hoặc máu, dùng thì rất đúng hay, mỗi lố 12 bao giá là 2$00

5 **HÓA ĐÀM CHỈ-KHÁI TÁN**; Chữa trị về các chứng ho rất thần hiệu, mỗi lố 12 bao giá là: 1$00, có thứ thuốc hoàn ho về phần ho huyết hoặc ho phong ho tổng hậu 12 hoàn giá 1$00.

6 **BỔ TẢ HOÀN**; *Thứ nầy tục danh* **THUẬN-QUYỀN-TÈ** *hiệu đồng hồ treo; đã dùng nó các giống độc và đàm độc, làm cho thanh trường giải uất, trừ các chứng* đau bụng lâu năm, hoặc đi vàng chói nước, mỗi chục 10 bao giá 2$00.

7 **THANH NHIỆT GIẢI BAN-TÁN**; chữa trị về *nam phụ lão ấu* các chứng ban chẩn tích nhiệt bịnh hậu hoặc con nít đổ mồ hôi đầu tích-nhiệt mỗi lố 12 bao giá 1$00

8 **ĐOAN DƯƠNG CÁP CỨU-HOÀN**; chế ngày đoan dương *mùng-năm tháng năm* để trị các chứng gấp ngặc như là: thổ tả, cảm mạo, thời khí, dịch khí nóng lạnh như đầu, kéo lên non lúc xuống biển, đem theo bộ thân, giá mỗi hộp 1$50.

Ngoài ra có **LÀO THỤC ĐỊA** *cửu chưng cửu sơi* mỗi lượng 1$00 và **LỘC GIÁC GIAO** nấu kỹ bằng thượng hảo hàng để làm tế hoặc ho thổ huyết dùng than mà uống bổ mỗi lượng 1$20.

Thưa qui vị đồng bào, Tám thứ thuốc nói trên đây, toàn là tánh chất *cao lương phong vị* của bổn hiệu tinh chế. Thính qui cô qui thầy dùng mà bổ dương thì ắt được khương cường qui-thể, thấy linh nghiệm, CHẲNG HỀ SAI.

Cách gởi mua thuốc, thơ hoặc mandat thì đề:

Monsieur TRƯƠNG-MINH-Y, Directeur TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG
N° 4 Rue de la gare HOCMON Giadinh

Qui ngài có mua các thứ thuốc nói trên đây, xin nhớ mua mandat gởi trước, thì tiền cước sẽ phần BỔN-HIỆU.

Muốn đến tận hiệu do ngang bến xe lửa Hocmon đậu.

Bác Thánh Dược của nước nhà, xin đồng-bào lấy lòng huệ cố.
Giúp nhau thánh dược nước nhà?
Trước lo quyền lợi, sau là vệ sanh.

Đồng bào ở xa gần muốn hỏi việc chi cần ích bổn hiệu trả lời ngay.

MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG

TÊ-CHỨNG - TẤT-THẮNG - HOÀN

Hoàn thuốc nầy trị bịnh Thời-khí (*Dịch tả*) rất thần hiệu. Bổn đường chế ra để giúp Đồng bào trong cơn nguy cấp, đã được sở Thái y viện chứng nghiệm:

Hơn bốn năm nay gởi cho khắp cõi Đông Pháp, đồng dân mạnh đó, thẳng ngày những thơ gởi đến xin thuốc và đề lời cám ơn kể dư.

Một ngàn bức thơ minh-tạ

Bịnh nầy rất quanh năm, chẳng xứ nầy thì xứ khác, phần nhiều nơi đồng rẫy, chốn thôn quê, xa thầy, không thuốc, phải nên sẵn có đề phòng.

Hỡi Đồng-bào!!

Ai cần dùng thuốc ấy, ở gần thì đo nơi bổn-đường mà mua, ở xa thì gởi thơ đến đề chỗ ở tên họ cho rõ ràng và gởi theo 25 xu Timbre (1) để gởi thuốc, thì bổn đường mau mau gởi đến cho liền. Cách dùng thì có chương trình chỉ vẽ sẵn sàng.

Kính cáo

Bổn đường có bán đủ các món thuốc sống, thuốc chín, cao, đơn, hoàn, tán, lại có đại lý bán thuốc hiệu TỪ-NGỌC LIÊN (Hà nội); dầu hiệu VIÊN ĐỘ (Đông hồi) và các hiệu thuốc trứ danh trong cõi Á đông.

Trong tiệm sẵn có danh-y coi mạch hốt thuốc, tiện cho chư qui vị trong lúc cần dùng.

MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG

Pharmacie et médecin

n° 80 avenue Đại-ngãi n° 80 à SOCTRĂNG (Cochinchine)

(1) Vì bấy lâu có nhiều người gởi thơ đến xin thuốc, bổn-đường sẵn lòng gởi thuốc đến thố mà không lãnh, làm cho thất tổn nhiều bề.

Imprimerie TIẾNG-DÂN, HUẾ

Directeur gérant HUỲNH-THÚC-KHÁNG